

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060107

DOM
2024-05-21
Stockholm

Mål nr
M 2484-23

Sid 1 (4)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-02-03 i mål nr M 4945-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. Miljönämnden i Ekerö kommun
Box 205
178 23 Ekerö

2. B J

3. N J

Motpart

O S

Ombud: C H och D E

SAKEN

Föreläggande att inkomma med provtagningsplan m.m. för fastigheten X i Ekerö kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandena.

Dok.Id 2034770

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljönämnden i Ekerö kommun, liksom **B J** och **N J**, har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och fastställa nämndens beslut.

O S har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljönämnden i Ekerö kommun har vidhållit vad den har anfört tidigare samt tillagt och förtydligat bl.a. följande. Även om **O S** inte varit bosatt inom fastigheten är han rätt adressat. Detta då han som delägare och hyresvärd har haft faktisk och rättslig möjlighet att ingripa mot den deponeringsverksamhet som pågick från förvärvet till när verksamheten avslutades någon gång på 1970-talet. Att **O S**, enligt egen utsago, haft ett perifert och passivt delägarskap i fastigheten fräntar honom inte ansvar över verksamheten.

B J och **N J**, har vidhållit vad de har anfört tidigare samt tillagt och förtydligat bl.a. följande. **O S** hyrde under en längre tid ut sitt hus till en byggherre som använde deponin för att i den slänga avfall från verksamheten. Han hade som ägare av fastigheten möjlighet att hindra sina hyresgäster och andra från att slänga avfall i deponin, men gjorde inte det. Även om han inte bodde på fastigheten hade han ett ansvar att inte tillåta att fastigheten användes som deponi.

O S har vidhållit vad han har anfört tidigare samt tillagt och förtydligat bl.a. följande. Han har endast varit en mycket perifer och passiv delägare i fastigheten. Han har aldrig varit folkbokförd eller själv bott på fastigheten. Han har inte haft faktisk rådighet över gropan och inte heller tillåtit verksamheten. Varken han eller hans bror har bedrivit någon kommersiell verksamhet på fastigheten utan endast ägt den som privatpersoner. Det har vidtagits för tidpunkten adekvata åtgärder när användandet av gropan upphört efter att kommunal sophantering införts. Gropan har övertäckts enligt då gällande praxis. Han har aldrig haft sin stuga på fastigheten uthyrd till någon som

bedrev någon kommersiell verksamhet där. Han har varken tillfört något avfall i gropen eller förvarat avfallet i gropen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Den fråga som Mark- och miljööverdomstolen har att ta ställning till är om ett föreläggande om markundersökningar i preventivt syfte enligt 26 kap. 22 § miljöbalken kan riktas mot den tidigare fastighetsägaren O S. Enligt nämnda bestämmelse är den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön eller den som annars är skyldig att avhjälpa en olägenhet från sådan verksamhet, skyldig att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer inledningsvis i underinstansernas bedömning att det kan befaras att den aktuella deponin kan medföra olägenheter för miljön. Ett föreläggande om markundersökning är således motiverat. (Se även motsvarande bedömning i MÖD 2020:38, vilket rättsfall avser prövning av samma deponi som i aktuellt mål.)

Ett föreläggande att utföra markundersökningar kan enligt 26 kap. 22 § andra ledet miljöbalken riktas mot en tidigare fastighetsägare. Detta får dock anses förutsätta att den tidigare fastighetsägaren har varit delaktig i den aktiva verksamheten (jfr MÖD 2020:38). Sådan delaktighet skulle enligt Mark- och miljööverdomstolen kunna utgöras av t.ex. ett passivt godkännande av en deponeringsverksamhet.

O S har inte varit bosatt på fastigheten och det är oklart i vilken omfattning han har vistats på denna under den period som han var fastighetsägare. Det är inte visat att O S har deltagit i deponeringsverksamheten. Därtill kommer att det inte heller genom utredningen är visat i vilken utsträckning han var medveten om att det pågick deponeringsverksamhet på fastigheten under tiden som han var fastighetsägare. Utredningen ger därmed inte stöd för bedömningen att han passivt ska anses ha

godtagit denna och att han därigenom ska anses ha varit delaktig i den aktiva verksamheten. Inte heller i övrigt har det framkommit någon omständighet som föranleder att O S kan tillskrivas ansvar enligt aktuell bestämmelse.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer således i mark- och miljödomstolens samt länsstyrelsens bedömning att nämnden inte har haft stöd för att rikta föreläggandet mot O S. Överklagandena ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, hovrättsrådet Åsa Hanna, referent, tekniska rådet Claes Becker och tf. hovrättsassessorn Johan Corell.

Föredragande har varit Jennifer Jarebro.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-02-03
meddelad i
Nacka

Mål nr M 4945-22

PARTER

Klagande

1. B J

2. N J

3. Miljönämnden i Ekerö kommun
Box 205
178 23 Ekerö

Motpart

O S

Ombud: C H och D E

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2022-06-16 i ärende nr 505-48105-2021,
se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande att inkomma med provtagningsplan m.m. för fastigheten X i Ekerö
kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 796188

Postadress
Box 69
131 07 Nacka

Besöksadress
Sicklastråket 1

Telefon
08-561 656 40

E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se
www.nackatingsratt.domstol.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

Miljönämnden i Ekerö kommun (*nämnden*) beslutade den 9 juni 2021 att förelägga O S att inkomma med en provtagningsplan, resultat från miljötekniska undersökningar och en riskbedömning av deponin inom fastigheten X. För föreläggandet, se Länsstyrelsen i Stockholms läns (*länsstyrelsen*) beslut, bilaga 1. O S överklagade nämndens beslut och yrkade att föreläggandet skulle upphävas i sin helhet. Länsstyrelsen beslutade den 16 juni 2022 att bifalla överklagandet och upphävde nämndens beslut. B J, N J och nämnden har nu överklagat länsstyrelsens beslut.

YRKANDEN M.M.

B J, N J och **nämnden** har yrkat att länsstyrelsens beslut ändras och att nämndens beslut om föreläggande fastställs.

B och **N J** har som stöd för sitt yrkande anfört i huvudsak följande. Deponering pågick under den tid O S var ägare till fastigheten. Hans bror N S bodde på fastigheten under denna tid. O S hade dock lika mycket rådighet över fastigheten som hans bror N S hade. O S hyrde ut sitt hus till en man med en byggfirma. Enligt vittnesuppgifter från grannar användes deponin till stor del av denne byggherre som kastade firmans avfall i deponin. Enligt grannar slängdes allt från målarfärgsburkar till gamla kylskåp i deponin och O S var på plats med jämna mellanrum för att titta till sitt hus. Enligt uppgifter från grannar pågick dessutom deponeringsverksamheten fram till dess att groppen täcktes över på 90-talet. O S har upplåtit platsen för deponering. O S hade kunnat förbjuda sin hyresgäst att slänga firmans avfall i deponin. O S har även i övrigt haft faktisk och rättslig möjlighet att ingripa mot deponeringsverksamheten i egenskap av delägare till fastigheten under den tid som fastigheten användes som aktiv deponeringsverksamhet. Vidare undanhöll O S information om deponin då han vid fastighetsöverlåtelsen mellan å ena sidan A och Y S och å andra sidan B och N J agerade ombud för A och Y S.

Till stöd för sin talan har B och N J lämnat in utdrag ur fastighetsboken, protokoll avseende fastighetsklyvning samt reklamation gentemot A S och Y S.

Nämnden har till stöd för sitt yrkande anfört i huvudsak följande. O S värvade fastigheten 1959 tillsammans med N S. Uppgifter förekommer om att deponering skedde redan innan förvärvet. Såvitt nämnden vet har det inte skett någon professionell verksamhet på fastigheten. A och Y S ombud uppgav i tidigare mål att N S enbart låtit användningen av fastigheten fortgå, det vill säga låtit folk i byn slänga avfall i gropen. Eftersom N och O S förvärvade fastigheten tillsammans och deponeringen fortsatt fram till någon gång på 1970-talet, förutsätter nämnden att även O S låtit den pågående användningen fortgå. Nämnden anser mot den bakgrunden att O S haft faktisk och rättslig möjlighet att ingripa mot deponeringsverksamheten i egenskap av delägare till fastigheten under tiden som fastigheten användes som aktiv deponeringsverksamhet. Att O S inte varit bosatt på fastigheten föranleder ingen annan bedömning.

Länsstyrelsen hänvisar till rättsfallet MÖD 2020:38 där Mark- och miljööverdomstolen framhåller att avgörandet inte generellt bör uppfattas så att i fall då någon miljöskada inte har konstaterats, ett föreläggande kan riktas mot den som inte har varit delaktig i den aktiva verksamheten men eventuellt kan komma att träffas av ett ansvar (och då begränsat till skada som uppkommit under dennes tid som ägare) om den som aktivt har bedrivit den miljöfarliga verksamheten inte kan hållas ansvarig. Enligt Mark- och miljööverdomstolen skulle det motsatta synsättet få alltför långtgående konsekvenser för den som skulle kunna vara att anse som tidigare verksamhetsutövare på grund av att denne ägt marken där en avslutad deponi är belägen. Till skillnad från A och Y S har O S varit delägare till fastigheten under tiden som deponeringsverksamheten varit aktiv. O S har därför haft rådighet över verksamheten.

Därav anser nämnden att O S har upplåtit platsen för deponering och bör kunna åläggas ett avhjälpandeansvar enligt 10 kap. 2 § miljöbalken, om en miljöskada konstateras. Nämnden bedömer att ett beslut om föreläggande om markundersökning i preventivt syfte är motiverat med stöd av 26 kap. 22 § miljöbalken och O S kan tillskrivas ansvar.

DOMSKÄL

För bakgrund samt tillämpliga bestämmelser, se länsstyrelsens beslut, bilaga 1.

Mark- och miljödomstolen har gått igenom handlingarna i målet samt övervägt vad klagandena har anfört i mark- och miljödomstolen. Domstolen instämmer sammanfattningsvis i länsstyrelsens bedömning med de skäl som länsstyrelsen har angett i det överklagade beslutet.

I rättsfallet MÖD 2020:38, som gäller ansvaret för att utföra markundersökningar för den avfallsgrop som prövas i detta mål, har Mark- och miljööverdomstolen kommit fram till att det inte är utrett att gropan medför en föroreningsskada i den mening som följer av 10 kap. miljöbalken. Det är därför inte möjligt att rikta ett föreläggande att genomföra markundersökningar med stöd av 10 kap. miljöbalken. Nämnden har istället valt att utforma ett föreläggande enligt 26 kap. 22 § riktat mot den tidigare fastighetsägaren O S.

Utgångspunkten är att ett föreläggande enligt 26 kap. 22 § miljöbalken riktas mot den som är verksamhetsutövare. Ett föreläggande om markundersökningar kan också riktas mot den som annars är skyldig att avhjälpa en olägenhet från sådan verksamhet. Av rättsfallet MÖD 2011:25 följer att det inte är uteslutet att rikta ett föreläggande om markundersökningar mot någon av de som skulle kunna åläggas ett avhjälpandeansvar enligt 10 kap. miljöbalken om en föroreningsskada senare konstateras. Det är alltså det rättsfallet som Mark- och miljödomstolen har uttalat sig om i MÖD 2020:38 när domstolen uttalat att rättsfallet inte kan tolkas som att i fall då någon miljöskada inte har konstaterats, ett föreläggande kan riktas mot den

som inte har varit delaktig i den aktiva verksamheten men eventuellt kan komma att träffas av ett avhjälpandeansvar.

I frågeställningen om huruvida O S såsom tidigare fastighetsägare har varit aktivt delaktig i en verksamhet på ett sådant sätt att ett föreläggande kan riktas mot honom, trots att en föroreningsskada inte har konstaterats, har länsstyrelsen i det överklagade beslutet redogjort för omständigheterna och sin bedömning. Mark- och miljödomstolen ansluter sig i alla delar till den bedömningen och det som har framförts i överklagandena motiverar inte domstolen att komma fram till någon annan slutsats.

Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 24 februari 2023.

Jonas Manole

Ulrika Haapaniemi

I domstolens avgörande har rådmannen Jonas Manole, ordförande, och tekniska rådet Ulrika Haapaniemi deltagit. Föredragande har varit beredningsjuristen Nils Hjort.